

τοὺς πολυτίμους λίθους σας, ἐπανάλαβεν ὁ Δερβίσης. Τότε, πιάσαντες αὐτὸν, βιαίως τὸν ἔφεραν ἔμπροσθεν τοῦ Καδῆ, ὅπου, μετὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἔρευναν, δὲν εὗρεθῇ ἐπάνω του τίποτε, οὔτε ἡμπόρει ν' ἀποδειχθῇ ὁπωσδήποτε εἴτε ψεύδους, εἴτε κλοπῆς ἐνοχός. Ἐμελλαν λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸν ὡς μάγον· ἀλλ' ὁ Δερβίσης με ἀταραξίαν εἶπεν εἰς τοὺς κριτάς· Ἡ ἀπορία σας με κάμνει νὰ γελῶ, πλὴν ἔχει καὶ τινα βάσιν· ἀρκετὸν χρόνον, κύριοι, ἔζησα μόνος εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἔμαθα νὰ παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἔρημον. Ἐγνώρισα ὅτι ἐπ' ἡνὶ ἀπὸ τὰ ἴχνη καμήλου, ἀποπλανηθείσης ἐκ τοῦ κυρίου της, διότι δὲν ἴδα κανὲν σημεῖον ἀνθρωπίνου ποδὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δρόμου· ἐγνώρισα ὅτι τὸ ζῶον ἦτο μονόφθαλμον, ἐπ' ἰδῇ εἶχε δαγμάσειν τὰ χόρτα μόνον ἐξ ἐνὸς μέρους τῆς ὁδοῦ· καὶ κατ' ἄλλα ὅτι ἐχώλαινε τὸν ἑνα πόδα, ἀπὸ τὴν ἀμυδράν ἐντύπωσιν τὴν ὅποιαν ὁ ποὺς ἐκεῖνος εἶχε κάμειν ἐπὶ τῆς ἄμμου· ἐσυμπέρανα ὅτι ἔλειπε τῆς καμήλου τὸ ἐν ὁδόντιον, ἐπειδὴ, ὅπου καὶ ἂν εἶχε βοσκῆσειν, μικρὸν τι μέρος τοῦ χόρτου εἶχε μείνειν ἀβλαβές, εἰς τὸ κέντρον τοῦ δαγμάματος. Ὡς δὲ πρὸς τὸ φορτίον τοῦ κτήνους, οἱ ἐπιμελεῖς μύρμηκες με εἰδοποίησαν ὅτι ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ἦτο σῖτος, τὰ δὲ κοπάδια τῶν μυῖων δτι ἀπὸ τάλλο ἦτο μέλι.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΕΙΝ.

ὍΣΟΝ ἡ ὁρῇ χρῆσις τῶν βιβλίων συμβάλλει εἰς τὸ νὰ φωτίξῃ τὸ πνεῦμα, εἰς τὸ νὰ ὀξύνῃ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸ πλουτίξῃ με καθαρὰς ἀληθείας, τόσον ἐξ ἐναντίας ἡ ἄτακτος καὶ ἐπιτροχάδην γινομένη ἀνάγνωσις φθείρει τὴν κρίσιν, καὶ παρεκτρέπει αὐτὸ εἰς τὴν ἀπάτην. Ὅθεν, διὰ νὰ ὠφελώμεθα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως, πρῶτον πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν εἰς ὁποιαδήποτε ὑπόθεσιν τοὺς καλὲς συγγραφεῖς. Δεύτερον, νὰ ἀναγινώσκωμεν αὐτοὺς με ἀκριβείαν. Τρίτον, πῶν τὸ εὐρίσκόμενον εἰς αὐτοὺς ὠφέλιμον καὶ ὀρθόν, νὰ ἐναποταμιεύωμεν αὐτὸ εἰς τὴν μνήμην.

Α'. Ὅσον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν βιβλίων, δὲν πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν ὅτι ἤθελε πῖσιν εἰς τὰς χεῖράς μας. Τοιαύτη ἄτακτος σπουδὴ δὲν γεννᾷ παρά σύγχυσιν καὶ ἀβεβαιότητα εἰς τὰς ἰδίās. Διὰ νὰ φεύγωμεν τὸ ἄτοπον τοῦτο, πρέπει νὰ προσδιορίζωμεν εἰς ποῖαν ἐπιστήμην θάλομεν νὰ ἐνασχοληθῶμεν. Ἐκ τῶν ἐπιστημῶν αἱ μὲν εἶναι ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ ἀπλῶς ὠφέλιμοι, αἱ δὲ συμβάλλουν εἰς μόνον στολισμὸν τοῦ πνεύματος. Ὁ λόγος δὲ ὁ ὀρθὸς ἀπαιτεῖ τὸ ἀναγκαῖον νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὸ ἀπλῶς ὠφέλιμον, καὶ τὸ ὠφέλιμον ἀπὸ τὸ ἀπλῶς χρήσιμον πρὸς στολισμὸν· ὅθεν ἡ σπουδὴ μας ἢ πρωτίστη πρέπει νὰ περιστρέφεται εἰς τὰς ἀναγκαῖας εἰς ἡμᾶς ἐπιστήμας, καὶ εἰς ἄλλας, ὅσαι εἶναι αὐτῶν ἀναγκαῖαι ἀρχαί, ὅποιαί, παραδείγματος χάριν, εἶναι πρὸς τὴν Φυσικὴν ἢ Ἀριθμητικὴν τοῦλάχιστον καὶ Γεωμετρίαν, νὰ δαπανᾷται δὲ ὀλιγώτερος καιρὸς εἰς τὰ ἀπλῶς ὠφέλιμα, καὶ ἔτι ὀλιγώτερος εἰς τὰ κοσμη-

τικὰ τοῦ πνεύματος. Διὰ νὰ μὴ προῖχεται δὲ σύγχυσις ἐκ τῆς ποικίλης ἀναγνώσεως, δὲν πρέπει συγχρόνως νὰ ἀναγινώσκωμεν πολλὰ βιβλία· ἢ, ἐὰν διὰ ποικίλιαν θάλομεν νὰ ἀναγινώσκωμεν δύο, παραδείγματος χάριν, συγγραφεῖς διαφόρου πραγματείας, πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν αὐτοὺς τοιοῦτους, ὥστε νὰ γυμνάξωσι τὴν κρίσιν τοῦ πνεύματος, καὶ νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸ ἀγχίνουαν· διότι ἡ ποικιλία, ἀρμοδίως προτεφερομένη εἰς τὸ πνεῦμα, ἡδύνει, ἐνδυναμώνει, καὶ ἐκτείνει αὐτό.

Β'. Ἀφοῦ προσδιορίσωμεν εἰς ποῖαν ἐπιστήμην θάλομεν νὰ δοθῶμεν, τότε πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν συγγραφεῖς, ὅτινες πραγματεύονται περὶ αὐτῆς ἐξ αὐτῶν τῶν θμελίων της, καὶ τὴν ἀκολουθοῦν με ἀδιάκοπον σειρὰν τῶν ἐμπειριαμβανόντων εἰς αὐτὴν γνώσεων. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναγινώσκωμεν τοὺς με τάξιν φυσικὴν διαιροῦντας εἰς τὰ μέρη της τὴν προκειμένην ἐπιστήμην· διότι αἱ ἐπιστήμαι συνίστανται ἐκ πολλῶν μερῶν, ἐκ τῶν ἑσῶν ἄλλα ἄλλων ἔχουν χρεῖαν διὰ τὴν ἐξήγησιν καὶ κατάληψιν των.

Γ'. Ἀλλ' ὅστις δὲν ἐσπούδασε ποτὲ ἐπιστήμην τινά, πῶς ἐμπορεῖ νὰ ἐκλέξῃ τοὺς καλὲς συγγραφεῖς αὐτῆς; Δύναται νὰ κάμῃ τοῦτο, πράτον, ἐὰν συμβουλευέται ἄνδρας σοφοὺς, καὶ υγιαίνοντας εἰς τὴν κρίσιν, οἵτινες ἐνησχολήθησαν ἐπιμελῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην. Δεύτερον, ἐὰν δὲν παρευρίσκειται τοιοῦτος σύμβουλος καὶ ὁδηγὸς τῆς σπουδῆς, ἐμποροῦμεν νὰ συμβουλευώμεθα τοὺς νεωτέρους ἐξαιρέτους συγγραφεῖς, οἵτινες συνήγαγον περὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης, ἢ ἀπαριθμοῦν τοὺς συγγραφάνας περὶ αὐτῆς, καὶ δίδουν τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν των· ἢ ἀκόμη ἐμποροῦμεν νὰ κενώμεν τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες μετὰ προσοχῆς τὰ προλεγόμενα τοῦ βιβλίου, ὅπου κοινῶς συνειθίζεται νὰ ἐκτίθεται τοῦ συγγραφέως ὁ σκοπὸς καὶ ἡ μέθοδος· ἢ, τέλος πάντων, ἀναγινώσκοντες σελίδας τινὰς τοῦ βιβλίου, ἢ διατρέχοντες ὅλον αὐτό. Γενομένης δὲ τῆς ἐκλογῆς τοῦ συγγραφέως, πρέπει νὰ φυλάττωνται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν οἱ ἀκολουθοῦντες κανόνες.

Α'. Ἀναγινώσκωμεν τὸ βιβλίον με σκοπὸν νὰ ἐννοήσωμεν αὐτό, καὶ νὰ λάβωμεν ὠφελείαν τινα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ. Δὲν πρέπει λοιπὸν οὔτε ἐπιτροχάδην νὰ τὸ ἀναγινώσκωμεν, οὔτε ἀπὸ πάθος τι πρὸς τὸν συγγραφέα προκατεληγμένοι· διότι οἱ μὴ ἀναγινώσκοντες, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδηφάγως χάποντες, νὰ εἴπω οἴτω, τὰ βιβλία, οἵτοί δὲν λαμβάνουν χύμιναν τροφὴν εἰς τὸ πνεῦμά των, δὲν ἀποκοτῶν καθαρὰς γνώσεις. Εἰς ὅσους δὲ ἀπαρῃσκει ὁ κόπος τῆς σπουδῆς, οἱ τοιοῦτοι ἀναγινώσκουν οἴτω ἀμελῶς, ὥστε τὸ πνεῦμά των φεύγει εἰς πῦσαν στιγμὴν ἀπὸ τῆς ἐμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν προκειμένα, καὶ περιπλανᾷται εἰς διάφορα ἄλλα· ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἀποπλανήσεως ἔπεται νὰ μὴν ἐννοῇ καλῶς, μηδὲ βεβαίως νὰ κρατῇ εἰς τὴν μνήμην τὰ χωρὶς προσοχῆς ἀναγινωσκόμενα. Ὅσοι δὲ πάλιν εὐρίσκονται προκατεληγμένοι ἀπὸ πάθος τι πρὸς τὸν συγγραφέα, οἵτοί συγχρότατα προσάπτουν εἰς αὐτὸν

τοὺς ἰδιχοὺς των στοχασμοὺς, καὶ κρίνουν κατὰ τὸ πάθος των, ἀλλ' ὄχι κατὰ τὴν νόμιμον ἔννοιαν τοῦ λόγου.

β'. Διὰ τὴν καταλαμβάνωμεν τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγραφῆς, πρέπει ἐκ τῶν προλεγομένων, ἢ ἐκ τοῦ προοιμίου, νὰ γνωρίσωμεν τὴν ὕλην τοῦ βιβλίου, τὴν μέθοδον, τὸ ὕφος, τὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται. Πρέπει ἀκριβῶς νὰ καταλαμβάνωμεν, καὶ εἰς τὴν μνήμην νὰ φυλάττωμεν ὅλους τοὺς ὁρισμοὺς, τοὺς ὁποῖους δίδει ὁ συγγραφεὺς, διὰ νὰ ἐννοῶμεν τοὺς ὅρους κατὰ τὴν αὐτὴν μὲ ἐκεῖνον ἔννοιαν. Πρέπει ἐξίσου ἀκριβῶς νὰ ἐξετάζωμεν καὶ νὰ ἐνθυμώμεθα τὴν στάσιν τοῦ ζητήματος, περὶ τὸ ὁποῖον κυρίως στρέφεται ὁ λόγος τοῦ συγγράμματος, ἢ τοῦ κεφαλαίου, κτλ. Ἐὰν δὲ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀναγνώσεως ἀπαντῶμεν τι σκοτεινόν, ἢ ἀμφίβολον, πρέπει νὰ σαφηνίζωμεν τοῦτο διὰ τοῦ σαφοῦς καὶ καθαροῦ, τὸ ὁποῖον ἠθέλημεν εὐρεῖν ἄλλοθι εἰς τὸν αὐτὸν συγγραφεῖα.

γ'. Εἰς τὴν ἀρχὴν μάλιστα τῆς μελέτης, εἰς πᾶσαν σχεδὸν περίοδον, ἀφοῦ ἀναγνώσωμεν αὐτήν, πρέπει ὀλίγον νὰ στεκώμεθα, καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς νὰ ἐρωτῶμεν τρόπον τινά, Εἰς τὴν ἤδη ἀναγνωσθεῖσαν ταύτην περίοδον περὶ τίνας πρόκειται; Τί λέγει ὁ συγγραφεὺς; μὲ ποῖον λόγον ἢ ἐπιχειρήματα ἀποδεικνύει τοῦτο; Ἐπειτα πρέπει νὰ σταθμίζωμεν ὅλην τὴν ἰσχὺν καὶ δύναμιν τοῦ ἐπιχειρήματος, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται. Ἐὰν κατὰ ταύτην τὴν μέθοδον ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ μῆνας τινάς, θέλομεν ἰδεῖν ἐκ πείρας μὲ ἀκραν ευχαρίστησιν, ὅτι διακρίνομεν μὲ ἐξαίσιον ταχύτητα καὶ ευκολίαν, καὶ σαφῶς ἐννοοῦμεν τί περιέχει ἑκάστη περίοδος, ποῖα εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφῆς, τίς ἡ δύναμις αὐτῶν καὶ θέλομεν αἰσθανθῆναι εἰς τὸν ἑαυτὸν μας τὴν δύναμιν τοῦ ἐννοεῖν μεγάλως ἐπηυξημένην.

δ'. Ὅποιονδήποτε κεφάλαιον ἢ ἄρθρον τοῦ συγγράμματος πρέπει νὰ τὸ καταστήσωμεν οἰκεῖον εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, πρὶν μεταβῶμεν εἰς ἄλλο. Ἐπειτα πολλὰ, καὶ μετὰ ταῦτα ὅλα, ἀναθεωροῦντες καὶ συμπαραβάλλοντες αὐτὰ, διὰ νὰ γένη εἰς ἡμᾶς σαφίστατος καὶ συνήθης ὁ δεσμός καὶ ἡ τάξις ὅλων τῶν μερῶν αὐτοῦ. Πρὸς μεγαλητέραν δὲ βεβαίωσιν ὅτι προβαίνομεν ἀκριβῶς, εἶναι κάλλιστον τὰ εἰς ἕκαστον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἤδη σαφῶς ἐννόησαμεν, περιεχόμενα ἐπιχειρήματα νὰ συνάγωμεν μὲ βραχυλογίαν, καὶ ἰδίᾳ νὰ καταγράψωμεν. Εἰς τὰς πρῶτας ἀρχὰς τῆς σπουδῆς πρέπει νὰ μεταχειρίζωμεθα τὸν ὠφελιμώτατον τοῦτον τρόπον· ἀφοῦ ὅμως διὰ τῆς γυμνάσεως ἀποκτήσῃ τὸ πνεῦμα μεγαλητέραν δύναμιν καὶ ευκολίαν, ἐμπορῶμεν ὁλόκληρα κεφάλαια νὰ ἀναγινώσκωμεν ευθύς, καὶ νὰ κρινώμεν ἔπειτα περίληψιν αὐτῶν, καὶ τελευταῖον, ἀφοῦ πολυπληθεύσωμεν τὰς γνώσεις ἡμῶν, καὶ αὐξήσωμεν τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματος, τότε ἐμπορῶμεν νὰ τολμήσωμεν εἰς τοὺς στοχασμοὺς τοῦ συγγραφῆς νὰ

προσθέσωμεν τοὺς ἰδιχοὺς μας. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι καλλίστη διὰ τὴν ὀξύτητα τὴν ὁποῖαν δίδει εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ ὠφελιμωτάτη διὰ τὰς ἄλλας συνεπείας τῆς. Πρῶτον, συχνότατα ἀκολουθεῖ νὰ νομίζωμεν ὅτι ἐννοοῦμεν ἐντελῶς πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐγγράφως, θέλομεν εὐρεῖν ὅτι δὲν ἔχομεν τοῦτων παρὰ ἰδίας συγκεχυμένας καὶ ἀτελεῖς. Δεύτερον, ὅταν τὸ πνεῦμα ἐκθέτῃ ἐγγράφως τοὺς στοχασμοὺς τῶν ἄλλων καλῶς ἐννοουμένους καὶ ὡς ἰδιχοὺς τοῦ κατασταθέντος, διατίθεται εἰς τὸ νὰ φενῇ ἄλλους ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ ὕφος τοῦ λέγειν καὶ γράφειν τελειοποιεῖται, ἐνῶ καὶ τοῦ πνεύματος ἡ ἀγγίνουα αὐξάνεται πάντοτε ἐπὶ τὸ μᾶλλον. Ἐὰν ὅμως δὲν ἔχωμεν καιρὸν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ πράγματα μὲ τόσῃ ἀκρίβειαν, τότε πρέπει νὰ θεωρῶμεν αὐτὰ ἱστορικῶς, καὶ χωρὶς νὰ τολμῶμεν κἀμμίαν κρίσιν, διὰ νὰ μὴ πίσωμεν εἰς ἀπάτην.

ε'. Ὁ καλὸς συγγραφεὺς δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡμῶν, ἕως νὰ στερεώσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν μνήμην μας· διότι μεγαλητέραν ὠφέλειαν θέλομεν λάβειν ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ ἀνάγνωσιν καὶ ἐπανάληψιν ἐνὸς καλοῦ συγγραφῆς παρ' ἀπὸ τὴν ἐπιπόλαιον χιλιῶν ἄλλων. Ἡ συχνὴ αὕτη γύμνασις ὄχι μόνον τὴν δύναμιν τοῦ ἐννοεῖν ὀξύνει, τὸ ὁποῖον εἶναι μέγα ἤδη κατόρθωμα, ἀλλὰ καὶ τὴν μνήμην αὐτὴν πλουτίζει καὶ ἐνδυναμώνει. Εἰς πλουτισμὸν δὲ καὶ ἐνδυνάμωσιν τῆς μνήμης κἀνὲν ἄλλο μέσον δὲν εἶναι τόσον ὠφελίμον, ὅσον ἡ τάξις καὶ καθαρότης. Ἐντεῦθεν, ὅταν ἦναι χρεῖα νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὴν μνήμην ἐκτεταμένην τινὰ σειρὰν ἐννοεῖν, βλέπομεν ὅτι τοῦτο κατορθώνεται ταχύτερα καὶ ευκολώτερα, ἐὰν ἕκαστον πρᾶγμα βάλλεται μὲ τὰς ἐν πρῶτον κατόπιν ἄλλου, παρὰ ἐὰν πασχίζωμεν διαμειῖς καὶ ἀτάκτως νὰ ἐπιστρεφώμεν αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην.

ς'. Ἀπὸ τοὺς διδομένους εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων ἄλλοι μὲν ὄντες κατ' ὑπερβολὴν ἀπλοῖχοι καὶ εὐπιστοὶ, υποδουλοῦνται οὕτω εἰς τὰς δόξας τῶν ἀναγνόντων συγγραφεῶν, ὥστε πᾶν ὅ,τι ἀναγινώσκουσιν, δέχονται αὐτὸ καὶ ἐναγκαλίζονται ὡς ἀληθές καὶ ἀδιάσειστον· ἄλλοι δὲ ἐξ ἐναντίας κἀμνουν τοιαύτην σπουδὴν εἰς τὰ βιβλία, ὥστε πᾶν ὅ,τι ἀναγινώσκοντες εὐρίσκουν ἐναντίον εἰς τὰς δόξας των, πολεμοῦν αὐτὸ καὶ τὸ ἀπορρίπτουν. Καὶ τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀποδοκιμαστικά, διότι οἱ μὲν πρῶτοι ἀνοίγουν δρόμον εἰς πᾶσαν ἀπάτην, οἱ δὲ δεύτεροι βλάπτουν τὴν παράστασιν τῆς ἀληθείας. Ὅθεν πρέπει μέσον τινὰ ἔρον μεταξὺ αὐτῶν νὰ κρατῶμεν, οὕτω δηλαδὴ νὰ ἀναγινώσκωμεν τὰ βιβλία, ὥστε μήτε πάραυτα νὰ συγκατατίθωμεθα εἰς ὅποιονδήποτε δόξαν, μήτε ἰσχυρογνώμονως νὰ τὴν πολεμῶμεν ὡς ψευδῆ, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς νὰ σημειώσωμεν καὶ νὰ διακρίνωμεν τὰ ὑποθετικά καὶ ἀμφίβολα ἀπὸ τὰ ἀποδεδειγμένα καὶ βέβαια, τὰ ὠφελίμα ἀπὸ τὰ βλαπτικά, τὰ περὶ τὰ ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα, τὰ σαφῆ ἀπὸ τὰ σκοτεινά. Εἰς τὴν ἀνάγνωσιν λοιπὸν τῶν βιβλίων ὄχι μόνον πρέπει, ὡς εἶπαμεν, νὰ

ἡμεθα ἐλεύθεροι ἀπὸ πᾶν προληπτικὸν πάθος πρὸς τὴν συγγραφά, ἀλλὰ καὶ μετὰ ψυχὴν ἡσυχον, καὶ μετὰ ἐπιμύλειαν ἀκόμη μεγαλητέραν νὰ φεύγωμεν πάντα θέρυβον παθῶν· διότι ταρτεῖ τὴν προσοχὴν, καὶ διαρθεῖρει τὴν κρίσιν. Τὰ μέτρια μόνον καὶ τίμια πάθη συγχωροῦνται, τὰ διεγείροντα εἰς ἔρευναν τῆς ἀληθείας, καὶ ἀνακουφίζοντα τὸν κόπον τῆς σπουδῆς. Μόγα συμβάλλει εἰς τὴν προσοχὴν ἡ ἡσυχία τῆς μοναξίας, ἐξαιρουσα ἡμᾶς ἀπὸ πᾶσαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν. Κυρίως ὅμως κινεῖν γενικὸν βοήθημα τῆς προσοχῆς δὲν ἐμπορεῖ νὰ προσέδοισθῇ, διότι κρύπεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ τὴν ἑξίν τῆς σπουδῆς. Εἶναι πολλοί, τῶν ὁποίων ἡ προσοχὴ δὲν ταράττεται ἀπὸ τὴν αἰσθησιν τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων· αἱ ὠραιότητες τῆς ἐσχῆς διεγείρουσι μάλιστα τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐξύπνιστά τῆς ευφυΐας. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἐπειδὴ ἡ προσοχὴ εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ γίνηται ἡ σπουδὴ μετὰ καρποφορίαν, πρέπει νὰ παύωμεν μετὰ ὅλην μας τὴν καρδίαν νὰ τὴν συνεισίσωμεν, συλλογισζόμενοι τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφελίαν.

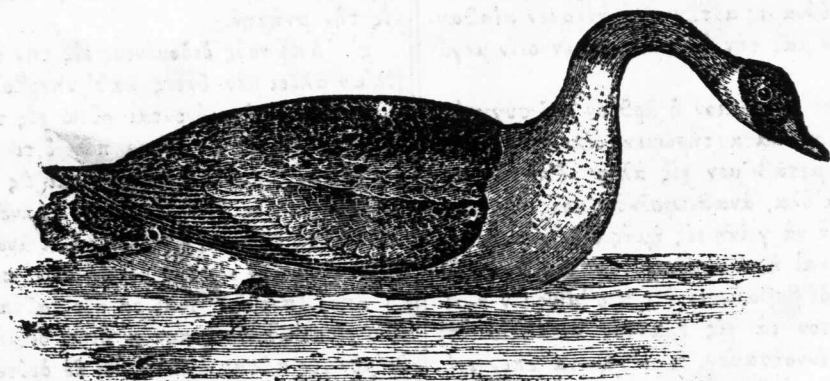
ζ'. Πολλὰ ἀπὸ τὰ εἰρημῆνα περὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐμποῦν νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς τὰς ὁμιλίαις, διὰ νὰ λαμβάνωμεν καὶ ἐκ τούτων ὠφελίαν τινα. Ὅθεν δὲν εἶναι χρειαῖα ἰδιαιτέρων κανόνων εἰς ταύτας· ἀρκεῖ τοῦτο μόνον νὰ προσέδωμεν. Ἐὰν θάλωμεν νὰ ἀρσκάωμεν εἰς τὰς συνδιαλέξεις, καὶ νὰ συνάγωμ' ἐν τι ὠφέλιμον ἐξ αὐτῶν, πρέπει νὰ ἐνώνωμεν τὴν εἰλικρίνειαν μετὰ τὴν πολιτικότητα, καὶ νὰ δίδωμεν εἰς ἄλλους τίπον περὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων ἐξέουσιν νὰ ὁμιλῶσι καλῆτερα, νὰ ὑποδεχόμεθα τοὺς λόγους τῶν εἰνοϊκῶς καὶ μετὰ προσοχὴν, καὶ νὰ τοὺς ἀνακρίνωμεν

εὐμενῶς, ἐὰν μὴ συγχωρῶσι τὴν ἀνάκρισιν αἱ περιστάσεις τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, καὶ τῶν προσώπων. Ἐὰν δὲ μὴ, νὰ ἀναβάλλωμεν τὴν ἐξέτασιν εἰς ἄλλον καιρὸν· ἐν τούτῳ δὲ, νὰ μὴν ἀπορατίζωμεν, ἂν ἡ ἀλήθεια δὲν ἀποδειχθῇ καθαρά.—BAMBAE.

ΑΙΩΝΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

ΦΑΝΤΑΣΟΥ, ἂν δύνασαι, Ὅν ἀναρχον, τὸ ὁποῖον καὶ μετὰ τὴν παύλυσιν ἀναϊδημάτων αἰώνων μένει πάλιν τὸ αὐτὸ, καὶ δὲν παλαιοῦται. Τὸ ἀπειρον τοῦτο Ὅν εἶναι ὁ Θεός. Φαντάσου μωριάδας μωριάδων αἰώνων πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, καὶ τότε ὑπῆρχεν ὁ Θεός· μολονεῖ δὲ τοῦτο ἐμπορεῖ νὰ εἰσὴν παράδοξον, καὶ τότε τῆς υπάρξεώς του ἡ διάρκεια ἦτον ἡ αὐτὴ, καθὼς καὶ τὴν σήμερον.

Ἀδύνατον νὰ πλησιάζης ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς υπάρξεώς του, διότι αὐτὸς εἶναι ἀναρχος, καὶ εἰς πρῶμα ἀνύπαρκτον δύναται τις νὰ πλησιάζῃ; Καθὼς δὲ ἡ ἔπαρξις του εἶναι χωρὶς ἀρχὴν, οὕτω θάλει εἰσθαι καὶ χωρὶς τέλους. Πρόσθετε αἰῶνας εἰς αἰῶνας, πολυπλασιασε αὐτοὺς μετὰ τὰ φύλλα τῶν δένδρων, μετὰ τὴν ἡμνον τῆς θαλάσσης, καὶ μετὰ τὸ χῶμα τῆς γῆς, καὶ οὔτε μετὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦτον δὲν θάλεις πλησιάζειν οὐδαμῶς εἰς τὸ τέλος τῆς υπάρξεώς του, ἀλλὰ θάλεις μένειν πάντοτε ἐπίσης μακρὰν ἀπ' αὐτὸ, ὡς καὶ πρῆτερον. Αὐτὸς δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν ἡμερῶν, οὔτε τέλος ζωῆς· ὡς ἐνθυμώμεθα δὲ, ὅτι τῆς υπάρξεως ἐκείνου ἡ διάρκεια εἶναι τῆς ἰδικῆς μας τὸ μόνον μέτρον, διότι ὡς πρὸς τὸ μέλλον εἴμεθα ὅλοι ἀθάνατοι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Θεός.

XHN KANAD A.

Ἡ ΑΜΕΡΙΚΑΝΗ αἴτη Χὴν, Ἀγρία κοινῶς καλούμενη εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὑπὸ τῶν συγγραφῶν Καναδία, εἶναι ἔρως ἀποδημητικὴ, μετακινουσα κατὰ τὴν ἕραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τὰ θερμότερα εἰς τὰ ψυχρότερα μέρη τοῦ νου κόσμου. Κοπάδια παμμεγέθη, σχεδὸν ὡς οἱ γράνοι διατεταγμένα, βλέπονται, κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, ταχέως ἐξακολουθοῦντα

τὸν πρὸς ἄρκτον ἢ μεσημβρίαν δρόμον των. Συνήθως πετοῦν υψηλέτατα· παρατηρήθη δὲ ὅτι ἔχουν ζωισμόνα πλάσματα καὶ ἀναπαυτήρια, εἰς τὰ ὁποῖα προσφεύγουν ἐτησίως κατὰ τὸ διάστημα τῶν μετακινήσεων, εἰς ἄλλα μὲν καὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, εἰς ἄλλα δὲ μόνον τὸ ἔαρ.

Περὶ τῶν ἔξεων καὶ τοῦ κυνηγίου τῆς χηνὸς ταύτης ἱστοροῦνται πολλὰ περιεργα.